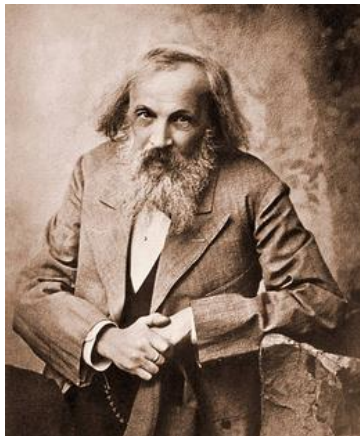


Γιατί ο Μεντελέεφ δεν τιμήθηκε ποτέ με το Βραβείο Νομπέλ Χημείας



Dmitri Ivanovich Mendeleev

(8 Φεβρουαρίου 1834 – 2 Φεβρουαρίου 1907)

Διάσημος Ρώσος χημικός, ο οποίος διατύπωσε τον «περιοδικό νόμο» (1869). Ο νόμος αυτός αποτελεί τη βάση του Περιοδικού Πίνακα των στοιχείων.

Στηριζόμενος στον Περιοδικό του Πίνακα ο Μεντελέεφ πρόβλεψε με θαυμαστή ακρίβεια τις ιδιότητες οκτώ στοιχείων που έλειπαν από αυτόν (π.χ. γάλλιο, γερμάνιο, σκάνδιο), βοηθώντας έτσι τους ερευνητές να τα ανακαλύψουν. Για την ανεκτίμητη αυτή συνεισφορά του, ο Μεντελέεφ αποκαλείται «πατέρας του Περιοδικού Πίνακα των στοιχείων».

Διετέλεσε καθηγητής Χημείας στο Πανεπιστήμιο της Πετρούπολης και έγραψε το κλασικό σύγγραμμα «Αρχές Χημείας».

Το 1905, ο Mendeleev εξελέγη μέλος της Βασιλικής Σουηδικής Ακαδημίας Επιστημών. Την επόμενη χρονιά, η Επιτροπή Απονομής του Νομπέλ Χημείας συνέστησε στη Σουηδική Ακαδημία Επιστημών να απονεμίσει το Βραβείο Νομπέλ Χημείας για το 1906 στον Μεντελέεφ για την ανακάλυψη του Περιοδικού Συστήματος. Ο Τομέας Χημείας της Σουηδικής Ακαδημίας υποστήριξε αυτή την πρόταση. Η Ακαδημία έπρεπε τότε να εγκρίνει την επιλογή της Επιτροπής, όπως γινόταν σχεδόν σε κάθε περίπτωση. Απροσδόκητα, κατά στη συνεδρίαση της ολομέλειας της Ακαδημίας, ένα μέλος της Επιτροπής Απονομής του Νομπέλ, ο Πέτερ Κλάσον, διαφώνησε και πρότεινε την υποψηφιότητα του Γάλλου Henri Moissan, τον οποίο ευνοούσε. Ο Σουηδός Svante Arrhenius, αν και ο ίδιος δεν ήταν μέλος της Νομπελικής Επιτροπής Χημείας, είχε μεγάλη επιρροή στην Ακαδημία. Ο Arrhenius πίεσε έντονα για την απόρριψη του Μεντελέεφ υποστηρίζοντας ότι το Περιοδικό Σύστημα ήταν ήδη πολύ παλιό για να αναγνωριστεί η ανακάλυψή του το 1906. Σύμφωνα με τους επιστήμονες της εποχής του, ο Arrhenius ήταν υποκινημένος από τη μνησικακία που κρατούσε εναντίον του Μεντελέεφ εξαιτίας της κριτικής που ασκήθηκε από αυτόν για τη Θεωρία της Ηλεκτρολυτικής Διάστασης του Arrhenius και για την οποία ο τελευταίος είχε λάβει το Βραβείο Νομπέλ Χημείας τρία έτη νωρίτερα. Μετά από μια ζωντανή συνεδρίαση, η πλειοψηφία της Ακαδημίας επέλεξε τον Moissan με διαφορά μιας ψήφου. Οι προσπάθειες υπόδειξης του Μεντελέεφ το 1907 για το Νομπέλ Χημείας απέτυχαν και πάλι εξαιτίας της απόλυτης αντιπολίτευσης που άσκησε ο Arrhenius.

Ο Μεντελέεφ πέθανε το 1907 σε ηλικία 73 ετών στην Αγία Πετρούπολη από γρίπη, χωρίς να τιμηθεί με το Νομπέλ Χημείας. Όμως, άλλα βραβεία, τιμητικές διακρίσεις και διεθνή αναγνώριση του έργου του έλαβε άφθονα από πολλές χώρες. Ακόμα και στη Σελήνη υπάρχει ο Κρατήρας Μεντελέεφ και, φυσικά, στον Περιοδικό του Πίνακα το στοιχείο με τον ατομικό αριθμό 101, το ραδιενεργό ΜΕΝΤΕΛΕΒΙΟ, για να θυμίζουν αιωνίως το όνομά του.

Νικόλαος Κλούρας

Πάτρα, Νοέμβριος 2018